रोल नं.

Roll No.

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण संस्थान, उदयपुर

प्रारम्भिक शिक्षा पूर्णता प्रमाण–पत्र परीक्षा 2017–18

नमूना प्रश्न पत्र 2017–18

कक्षा – 8

विषय–संस्कृत

समय : 2½ घण्टे **पूर्णांक – 80**

परीक्षार्थिभिः सामान्य निर्देशाः

1. परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकः अनिवार्यतः लेखनीयः।
(परीक्षार्थी सर्वप्रथम अपने प्रश्न–पत्र पर नामांक अनिवार्य लिखें।)
2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्यः। (सभी प्रश्न हल करने अनिवार्य हैं।)
3. सर्वे प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।
(सभी प्रश्नों के उत्तर दी गई उत्तर पुस्तिका में ही लिखें।)
4. एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां भागानां एकत्र एव लेखनीयाः।
(एक प्रश्न के सभी खण्डों के उत्तर एक साथ ही लिखें।)
5. प्रश्न क्रमांक एकतः अष्टं यावत् सूची निर्माणं कृत्वा एकत्र एव लेखनीयः।
(प्रश्न सं. 1 से 8 तक सारणी बनाकर एक साथ ही लिखें।)

प्र.1. सः अकथयत् – ''धिङ् मूर्ख ! .... भव। 1

(क) सम्प्रति (ख) यावत् (ग) तूष्णीं (घ) तर्हि

प्र.2. कर्गदे किमपि <u>लेखितुं</u> प्रवृतः। अत्र रेखाङ्किते पदे कः प्रत्ययः ? 1

(क) क्त्वा (ख) तुमुन् (ग) क्त (घ) ल्यप्

प्र.3. किं किं दास्यति भवान् ? अस्मिन् वाक्ये सर्वनाम पदं किम् – 1

(क) किम् (ख) भवान् (ग) दास्यति (घ) क ख उभयोः एव

प्र.4. अधोलिखितेषु पदेषु 'आ' उपसर्गयुक्तं पदम् अस्ति – 1

(क) आगच्छ (ख) अनुरक्तः (ग) महारावतः (घ) प्रबलः

प्र.5. सोमदत्तस्य कनिष्ठः भ्राता आसीत् – (संहतिः श्रेयसी पुंसां पाठानुसारेण) 1

(क) रामः (ख) सुधांशुः (ग) प्रेमदत्तः (घ) भूरसिंहः

प्र.6. सुभाषितानि पाठानुसारेण चौरहार्यं किं नास्ति ? 1

(क) धनम् (ख) ज्ञानम् (ग) सुवर्णम् (घ) आभूषणम्

www.rajteachers.com

प्र.7. ''स्वच्छं भारतम्'' पाठानुसारेण गृहस्वामी कः – 1

(क) लोकेशः (ख) संध्या (ग) शुचिः (घ) श्रीशः

प्र.8. 'ध्येय वाक्यानि' पाठे आगतं ध्येय वाक्यं पूरयत – 1

सत्यं शिवं ....।

(क) जयते (ख) योगक्षेमं (ग) लोचनम् (घ) सुन्दरम्

प्र.9. निर्देशानुसारं क्रियापदं लिखत – 2

(क) दा धातुः लृट् लकारः प्रथम पुरुषः एकवचनम्

(ख) श्रु धातुः लृट् लकारः उत्तम पुरुषः बहुवचनम्

प्र.10. सन्धि विच्छेदं कुरुत :– रामश्च = ... 2

सन्धिः कुरुत : – नमः + ते = ...

प्र.11. नमः, परितः पदयोः योगेन एकैकं वाक्यं लिखत – 2

प्र.12. उत्कृष्टानि मन्दिराणि दर्शनीयानि सन्ति। 2

अत्र रेखांकित पदयोः विशेषण विशेष्य पदं पृथक्कुरुत।

प्र.13. उदाहरणानुगुणं क्रमवाची संख्या लिखत – 2

इक्कीसवाँ छात्र – एकविंशः छात्रः

(क) तीसवाँ छात्र (ख) पच्चीसवाँ बालक

प्र.14. रेखांकितपदानां स्थाने कोष्ठके लिखितान् पदान् चित्वा प्रश्ननिर्माणं कुरुत – 2

(क) तेन सिंहः सजीवः कृतः ? (किम् / कः)

(ख) अहं विद्यां विफलां न करोमि ? (काम् / कम्)

प्र.15. कोष्ठके दत्तान् संज्ञापदान् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत् – 4

(क) दशरथः .... पिता अस्ति। (रामाय / रामस्य)

(ख) राघवः .... पतिः अस्ति। (विमलायाः / विमलाम्)

(ग) .... नमः। (कृष्णाय / कृष्णस्य)

(घ) मोहनः .... लिखति (कलमेन / कलमम्)

प्र.16. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत – 4

(क) शिवस्य वाहनः कः अस्ति ? (धेनु महिमा)

(ख) नक्षत्राणां संख्या कति सन्ति ? (भारतीय कालगणना)

(ग) मार्गे कः पतितः आसीत् ? (दीनबन्धुः विवेकानन्दः)

(घ) विद्याधरस्य मित्रं कः अस्ति ? (यौतकं पातकम्)

www.rajteachers.com

प्र.17. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत – 4

(क) मृदपि कीदृशम् अस्ति ? (मृदपि च चन्दनम्)

(ख) केषां परित्राणाय ईश्वरः सम्भवति ? (गीतामृतम्)

(ग) उदयकाले सवितुः वर्णः कीदृशः ? (सुभाषितानि)

(घ) सिद्धि केन भवति ? (ध्येयवाक्यानि)

प्र.18 अधोलिखितान् पदान् चित्वा पद्यस्य (श्लोकस्य) पूर्ति कुरुत – 4

(वैनतेयोऽपि, योजनानां, गच्छति, पिपीलिको)

गच्छन् .... याति .... शतान्यपि।

अगच्छन् .... पदमेकं न .... ।।

प्र.19 सुमेलनं कुरुत– 4

(क)	(ख)
पिबन्ति नद्यः	जन्मभूमिश्च
परोपकाराय	योजयते हिताय
पापान्निवारयति	स्वयमेव नाम्भः
जननी	सतां विभूतय

प्र. 20. चित्रं दृष्ट्वा चत्वार वाक्यानि रचयत्– 4

अथवा

मंजूषायां लिखितानां शब्दानां सहाय्येन कथां लिखत–

उपरि, प्रस्तरखण्डान्, जलार्थं, घटं, सन्तोषः, स्वल्पम्, पिबति, तृषितः

एकः काकः अस्ति। सः बहु........................ सः .... भ्रमति। तदा ग्रीष्मकालः कुत्रापि जलं नास्ति। काकः जलमन्वेषणं गच्छति। तत्र सः एकं...............पश्यति। काकस्य अतीव .... .भवति। किन्तु घटे................ एव जलम् अस्ति। जलं कथं पिबामि ? इति काकः चिन्तयति। सः एकम उपायं करोति।...................... आनयति। घटे पूरयति। जलम्................. आगच्छति। काकः संतोषेण जलं..............ततः गच्छति।

21. अधोलिखितवाक्यानां क्रमायोजनं कुरुत– 4

(i) इति विज्ञाय रावतरत्नसिंहस्य मनः दोलायमानम् अभवत्।

(ii) एकतः राज्ञीं प्रति अनुरक्तिः अपरतश्च क्षत्रिय धर्मः।

(iii) चुण्डावत सर्वदारस्य रावतरत्नसिंहस्य विवाहः हाडावती राजकुमार्यया सह अभवत्।

(iv) अवरङ्गजेबेन सह युद्धं करणीयम्

22. अधोलिखितस्य पद्यस्य हिन्दी भाषायां भावार्थः लेख्यः– 8

"यदा यदा हि धर्मस्य, ग्लानिर्भवति भारत!
अभ्युत्थानमधर्मस्य, तदात्मानं सृजाम्यहम्।।

अथवा

उत्सवे व्यसने प्राप्ते, दुर्भिक्षे शत्रुसङ्कटे
राजद्वारे श्मशाने च, यस्तिष्ठति स बान्धवः।।

23. "विद्यायाः बुद्धिरुत्तमा" अथवा "संहतिः श्रेयसी पुंसाम्" कथासारं हिन्दी भाषायां लिखत। 8

24. निर्देशानुसारं पदानि स्वीकृत्य "उद्यानम्" विषये निबन्ध लेखनं कुरुत– 8

(विद्यालयस्य समीपे, वृक्षाः, खगाः, पुष्पाणि, भ्रमणाय)

अथवा

रिक्तस्थानानि पूरयित्वा प्रार्थना पत्रं लिखत्–

(अहं, उच्चमाध्यमिक, अस्मि, माम्, अवकाशं, विद्यालयम्, असमर्थः, कारणेन)

सेवायाम्,

प्रधानाचार्य महोदयाः,

राजकीय आदर्श .... विद्यालयः

जयपुरम्।

महोदयाः,

विनम्रनिवेदनम् अस्ति यत् विगतरात्रितः .... सहसा ज्वरपीडितः .... । अतः .... आगन्तुम् .... अस्मि। एतेन .... कृपया दिवसत्रयस्य .... स्वीकृत्य .... अनुग्रहणन्तु भवन्तः।

दिनांक : — 21.10.2017

भवदीयः शिष्यः
कृष्णः
अष्टमीकक्षा — अ वर्गः

25. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत— 8

भारतीयाः धेनवः अनेकवर्णीयाः भवन्ति। तासु कपिलायाः धेनोः महत्वम् अधिकं भवति। मातृदुग्धानन्तरं धेनुदुग्धम् एव सर्वाधिकं सुपाच्यं, पौष्टिकं, बलवर्धकं च भवति। अतएव धेनुभिः सह मातृतुलना कृता। दुग्धात् दधिः, नवनीतं, घृतं, तक्रं, मिष्ठान्नं च जायन्ते।

तक्रेण घृतेन च प्राणरक्षकाः अनेकाः औषधयः निर्मिताः भवन्ति। भारतीयचिकित्सा ग्रन्थेषु धेनोः मूत्रं, पुरीषं, दुग्धं, दधि, घृतं पंचगव्यरूपेण वर्णितम्। गौमूत्रं अनेकासु औषधिषु अपि प्रयुक्तं भवति। गोमयेन वयं स्वगृहान् पवित्रीकुर्मः। गोमयस्य उपयोगः जैविको ऊर्वरकरूपे अधुनाऽपि क्रियते तेन शस्यानां वृद्धिः जायते।

(क) गद्यांशस्य उपयुक्तं शीर्षकं किम्? 1

(ख) धेनोः दुग्धात् किम्—किम् जायन्ते? पूर्णवाक्येन उत्तरत। 2

(ग) कस्याः धेनोः महत्त्वम् अधिकं भवति? एकपदेन उत्तरत। 1

(घ) केन औषधयः निर्मिताः भवन्ति? एकपदेन उत्तरत। 1

(ड) भारतीयाः धेनवः अनेकवर्णीयाः भवन्ति। 2

अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं (कर्ता), क्रियापदं (क्रिया) लिखत।

(च) गोमयस्य उपयोगः अधुना कुत्र क्रियते? एकपदेन उत्तरत। 1

।। इति ।।

www.rajteachers.com